

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حوزه علمیه الزهراء (س)

موضوع تحقیق:

آرامش در خانواده از دیدگاه قرآن

استاد راهنما:

خانم حیدری

گردآورندگان:

خدیجه گوشبر

مریم ملک برمی

صغری احمدی

اکرم منتشلو

زمستان ۹۱

چکیده :

خانواده در آموزه های قرآنی از مقام و جایگاه ارزشی والایی برخوردار است. خانواده نخستین مسأله ای است که پس از آفرینش انسان بدان اشاره شده است. قرآن پس از بیان چگونگی خلقت انسان به زوج و همسر آدم(ع) اشاره می کند پس به خوبی در می یابیم که زن و شوهر از سرنوشت مشترکی برخوردارند.

خانواده مورد هجوم دشمنان بیرون از خانواده قرار می گیرد و دشمن می کوشد تا خانواده را متزلزل کند و آنان را به وسوسه های خویش دچار بدبختی و شقاوت ابدی کند. ضرباتی که خانواده از سوی دشمن بیرون زده می شود موجب می شود تا انسان به شکل خانواده (و نه آدم تنها) هبوط کند.

در همان آغاز آفرینش انسان از زن و مرد سخن به میان نمی آید بلکه از مرد و همسرش سخن گفته می شود تا این معنا القا شود که از همان آغاز آفرینش خانواده است که شکل می گیرد و برخلاف تصور رایج باید گفت که خانواده نخستین مسأله تاریخ بشری بوده است.

قرآن هرگز پس از بیان آفرینش آدم(ع) از زن به عنوان ماهیتی جدا از مرد سخن نمی گوید بلکه از مردی به عنوان شوهر و زنی به عنوان همسر سخن می گوید. اینگونه نیست که در یک فرآیندی دختری وجود داشت که به صورت زنی متحول شده و خانواده ایجاد شده است بلکه از همان آغاز سخن از خانواده ای است که زوجه و همسرش از خود مرد

خوانده پدید آمده است؛ زیرا خداوند در آیه ی ۱۸۹ سوره اعراف از نفس واحد و یگانه ای سخن می گوید که همسرش را از ان آفریده است.

بنابراین نخستین خانواده با زنی پدید می آید که خود بخشی از وجود مرد آن خانواده بوده است و زمانی و لحظه ای تصور نشده است که زنی بدون مردی بوده باشد . قرآن هدف و فلسفه ی تشکیل خانواده (همسری از جنس آدم برای وی خلق کردن) را ایجادبستری برای آرامش وی بر می شمارد تا مرد در کنار همسرش(زن) آرامش یابد.

کلید واژه:

ایمان ، آرامش ، خدا، خانواده ، اعتقاد

تعریف و تبیین موضوع:

آرامش از سکینه از ریشه از سکنه به معنای استقرار و ثبات در برابر حرکت است و به آرامش روان – آدم رابه رفع نگرانی اضطراب و تشویش او را رهنمون می شود .
واژه سکینه شش بار در قرآن به کار رفته است و برخی از مشتقات آن نیز به معنای آرامش می باشد.

سوال اصلی :

آرامش در خانواده از نگاه قرآن چیست؟

سوال فرعی:

آیا ارزشهای اعتقادی در آرامش خانواده موثر است ؟
آیا امید داشتن می تواند بر آرامش خانواده تأثیر داشته باشد.
آرامش فردی تا چه میزانی بر آرامش خانواده می تواند تأثیر داشته باشد؟

اهمیت و ضرورت :

با توجه به عصر حاضر و ناهنجاری هایی که در خانواده های غربی به وجود آمده است با توجه به پیشرفت رسانه ها و وسایل ارتباطی و ... و تأثیری که اینها بر خانواده اسلامی داشته اند موجب شده است که آرامش در میان خانواده ها کمتر شود لذا بر خود لازم می داریم که آرامش از دیدگاه قرآن را به جامعه اسلامی بشناسانیم.

انسان به یاد خدا بیفتد اولین اثری که از خود نشان می دهد این است که متوجه گناهان خویش گشته و متأثر شود ، دومین اثرش این است که متوجه پروردگارش شود که هدف نهایی فطرت اوست در نتیجه خاطرش سکون یافته و بیاد او آرامش می یابد. توجه به این نکته بسیار ضروری است که خداوند در این آیه می فرماید با یاد خدا دل آرامش می یابد ولی در آیه دوم از سوره انفال می فرماید «انما المومنون الذین اذا ذکر الله و جلت قلوبهم...»

«مومنان تنها کسانی هستند که هرگاه نام خدا برده شود دلهایشان ترسان می گردد.» جمع این دو آیه اینگونه است که انسان با توجه به پاداش و نعمتهای بی حد الهی آرامش خاطر پیدا می کند ولی با توجه به کیفر و انتقام پروردگار خائف و پریشان خاطر می گردد در آنجا خداوند بندگان خود را تشویق می کند که دلهای خود را با توجه به این نعمات تسکین دهند زیرا وعده خداوند حتمی است و هیچ چیز برای آرامش دلهای مضطرب بهتر از نویدهای صادق نیست. ترس از خدا گاهی به خاطر درک مسئولیتها و احتمال عدم قیام به وظایف است و گاهی به خاطر درک عظمت مقام و توجه به وجود بی انتها و پر مهابت (خدای متعال) است .

«الا ان اولیاء الله لاخوف علیهم و لا هم یحزنون»

«دوستان و اولیای خدا ، نه ترسی دارند نه غمگین می شوند آگاه باشد.»

اولیاء جمع ولی به معنی نبودن واسطه میان دو چیز و نزدیکی و پی در پی بودن آنهاست.

به همین دلیل هر چیزی را که نسبت به دیگری قرابت و نزدیکی داشته باشد(خواه از نظر مکان ، یا زمان، یا نسب ، یا مقام) «ولی» گفته می شود ، بنابراین اولیاء خدا کسانی هستند که فاصله ای میان آنها و خدا نیست، هیچ گونه شک و تردیدی به دل‌هایشان راه نمی یابد و آنچه غیر از خداست در نظرشان کوچک و کم ارزش است . از اینجا روشن میشود که چرا آنها ترس و اندوهی ندارد زیرا خوف معمولاً از احتمال فقدان نعمتهایی است که انسان در اختیار دارد و یا از خطراتی است که در آینده او را تهدید می کند ، اولیاء خدا از هر گونه وابستگی و اسارت جهان ماده آزادند. بنابراین غمهایی را که دیگران نسبت به گذشته و آینده دارند، در وجود اینان راهی نیست. به این ترتیب امنیت و آرامش واقعی بر وجود آنها حکم فرما است.

نتیجه گیری:

محور اساسی خانواده وجود همسران همراه و همراهان همدل است. از همین رو پویایی و نشاط و تعالی خانواده نیز در گرو سلامت و تعالی شخصیت و آرامش زوجین است. آرامش وجود همسران نیز در سایه بهره مندی ایشان از برترین جاذبه های شناختی و روانی و جنسی متقابل است. بنابر این امروزه رسالت خطیری در دفاع از حریم ارزشمند خانواده و پاسداری از کیان این نهاد مقدس به عهده مسوولان جامعه بویژه کارگزاران فرهنگی کشورهاست.

خانواده به مثابه اصلی ترین رکن جامعه بیشترین حمایت و پاسداری را می طلبد. خانواده قوی ترین سنگر در برابر هجمه ها و آسیب های فرهنگی است. ایجاد مصونیت فرهنگی در کانون خانواده و تقویت استحکام نظام خانواده اصلی ترین وظیفه کارگزاران بصیر در هر جامعه ای است.

سلامت، رشد و تحول و اعتلای هر جامعه ای در گرو وجود خانواده هایی مقید و متعهد و سالم و پویا و بانشاط است.

رشد و شکوفایی نظام خانواده ، مرهون شناخت و رعایت دقیق حقوق هریکی از اعضای آن نسبت به یکدیگر است، همانطوری که نظامهای بزرگ اجتماعی ، قوانین و

حقوق خاصی خودش را در ارتباط با اداره و استحکام و رشد و بالندگی دارد، نظام خانواده نیز چنین است.

مهمترین رکن در نظام خانواده پدر و مادر، و زن و شوهر است که هرکدام از حقوق ویژه ای در ارتباط با یکدیگر و در ارتباط با فرزندان برخوردار هستند، به عبارتی هر چه خانواده به سوی اسلامی و قرآنی شدن پیش رود ، قطعاً جامعه نیز سالم تر خواهد بود .

منابع :

- ۱- قرآن کریم
- ۲- نهج البلاغه، ترجمه محمد جعفر امامی و محمد رضا آشتیانی، قم، مدرسه امیرالمومنین، ۱۳۷۵
- ۳- آمری، عبدالواحد، غرر الحکم و درر الکلم، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۶
- ۴- بارکر، فیلیپ، خانواده درمانی پایه، ترجمه محسن دهقانی، تهران، نشر رشد، ۱۳۷۵
- ۵- کلینی، محمد یعقوب، اصول کافی، ترجمه سید جواد مصطفوی، تهران، نشر فرهنگ اهل بیت
- ۶- مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، بیروت، موسسه الوفاء، ۱۹۸۳ میلادی
- ۷- محمد ری شهری، میزان الحکمه، ترجمه حمید رضا شیخی، قم، دارالحدیث، ۱۳۷۵
- ۸- جان کارلسون و دیگران، خانواده درمانی، ترجمه شکوه نوایی نژاد
- ۹- جواد آملی، عبدالله، زن در آیینه ی جلال و جمال، نشر فرهنگی رجاء، چاپ دوم، ۱۳۷۱، ص ۳۷
- ۱۰- پسندیده عباس، کانون مهرورزی جلد اول، مرکز امور زنان و خانواده نهاد ریاست

جمهوری